

Telegrafu

Organ național-bisericesc

Nr. 936

Onor. Red. «Transilvania»

Sibiu (Str. Șaguna 8)

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.

— Ziarul apare Marția și Vinerea —

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafu Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —
— Articole nepublicate nu se înapoiază. —

Prețul inserțiilor: un șir mic 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegrafu Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 2553/1923 Ep.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu

În baza concluzului Vener. Sinod arhidiecezan Nr. 34/1922 referitor la înființarea *Internatului arhidiecezan* pentru orfanii de preoți, prin aceasta dispunem, ca la sărbătorile sf. Paști din acest an să se poarte în toate bisericile din arhidieceza noastră un disc în favorul susținerii aceluia internat.

Sumele încasate în singuraticile parohii se vor administra oficiilor protopresbiterale, de unde se vor trimite apoi până la 15 Mai a. c. Consistorului arhidiecezan pe lângă raport însoțit de o consemnare întocmită după comunele bisericesti.

Atragem atențiunea Oficiilor parohiale asupra executării stricte a acestei dispozițiuni, ear în viitor să nu mai trimită sumele încasate direct oficiului cassei arhidiecezane.

Date fiind greutățile mari ce avem de întâmpinat cu organizarea și susținerea acestui internat, — Onor. preoțime este poftită, ca în predicile ce se vor rosti la sărbătorile sf. Paști — invocând serviciile ce are să aducă acest internat bisericii și poporului nostru, amintite în circulara noastră Nr. 816/1922 Ep., — să îndemne pe credincioșii noștri să contribuie în măsură cât mai largă la susținerea acestui internat.

Sibiu, 10 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 2441

Notificare oficială

Atragem atențiunea Preacuratei Oficii protopresbiterale și onoratei Oficii parohiale la dispozițiunea §-ului 9 din Statutele Fondului de penziuni arhidiecezan, prin care se dispune a se purta pentru augmentarea acestui fond un disc de două ori pe an, și anume la Dumineca Floriilor și a doua zi de Rosalii. Prin urmare oficiile parohiale să dispună purtarea acestui disc, iar suma ce se va aduna a o trimite oficiului protopopesco concernent în termen de 8 zile; oficiile protopopești au să subșternă Consistorului arhidiecezan pe lângă conspect banii colectați, în timp de 15 zile.

Sibiu la 8 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Fondul de penziune

Chestia asigurării unei penziuni echitabile pe seama funcționarului, care și-a împlinit serviciul cu toată credincioșia — până la epuizarea forțelor sale fizice și intelectuale — a fost și este una din problemele cele mai însemnate și care a preocupat mult toate instituțiile de stat, bisericesti și particulare.

Sinodul nostru arhidiecezan, pătruns de însemnătatea acestei probleme, în 1891 a pus bază fondului de penziuni, apoi în anii 1901 și 1919 a modificat statutele stabilite pentru a asigura penzionistilor o penziune amăsurată împrejurărilor de atunci. Având în vedere, că cu alipirea Ardealului la țara mamă, împrejurările s-au schimbat radical, pe de o parte, că statul român a

luat asupra sa salarizarea preoților și funcționarilor bisericesti, pe de altă parte prin devaluarea valutei, scumpirea traiului și drept urmare firească urcarea retribuțiilor la sume, cari nu mai stau în nici o proporție cu sumele de bază luate la fondul de penziuni după statutele în vigoare astăzi, Consistorul s'a văzut îndemnat să compună un nou proiect de statute, pe care-l va prezenta sinodului arhidiecezan spre aprobare.

Prin noul proiect s'a căutat, ca să se asigure membrilor o penziune mai echitabilă și mai acomodată împrejurărilor grele de trai de astăzi. Având fondul de penzii și menire caritativă, Consistorul a decis, cu abatere dela statutele de până acum, să asigure și ajutoare în caz de moarte, atât pe seama membrilor fondului, cât și pe seama urmașilor îndreptățiți ai lor.

Proiectul cel nou se publică în foaia oficioasă, ca să dea posibilitatea tuturor celor interesați să-și spună părerea, având a-și înainta, până la Dumineca Tomii, Consistorului observările și propunerile ce vor crede că trebuie făcute, și de cari se va ține cont la redactarea definitivă în sinodul arhidiecezan.

De aceea se atrage în mod special atențiunea părinților protopopi și preoți precum și a deputaților sinodali asupra noului proiect, ca să-și spună fiecare părerea în această privință, ca să se facă o lucrare cât mai perfectă și cât mai ducătoare la scopul uman ce-l are.

În Nrul de față se publică statutele.

FOIȘOARA

Predică la Dumineca Floriilor

Bine este cuvântat Celce vine întru numele Domnului.
Ioan 12, 13.

Iubiți fii, — De șase săptămâni i petrecem împreună. Întreg postul păsesimilor ni-a trecut în convorbiri sufletești. Am urcat împreună muntele sfânt al Sionului, cu râvna ce la voi nici când altă dată nu am observat. Sânt martor ocular al silinței voastre de a păstra în întregime curățenia sufletului și trupului, ocolind toate prilejurile ce duc la cădere morală. Nu v'ați lăsat ispitiți nici de mamona, care ca să tragă în cursele sale creștini, făgăduiește comori și măririi. Ați primit deprinderi creștine, și mai ales ați devenit creștini atunci, când — drept pecete a legăturii voastre cu Domnul Isus Hristos — v'ați împărtășit cu Tainele sfintei noastre biserici.

Cade bine sufletului meu a mărturisii toate acestea. Și de ce nu v'aș aduce laudă, când v'ați învrednicit laudei?

Să nu cumva să vă ducă în rătăcire însă

lauda mea, crezând că acum v'ați făcut datorința și acum puteți odihni pe laurii câștigați. Cel mai greu păcat v'ar apăsa sufletele, stând acum pe loc. Zice Hristos: «Din rodirile lor veți cunoaște pe ei» (Mat. 7, 16), și într'alt loc: «Nu poate cetatea să se ascundă deasupra muntelui stând» (Mat. 5, 14). Zice așa Hristos, ca să vă îndemne la muncă rodnică, la munca ce trebuie să o îndepliniți tocmai acum, când prin însușirile câștigate în post v'ați desăvârșit. Nu se poate ca acum când sufletul vostru stă sus ca o cetate, nu se poate ca acela să nu se vadă și de alții, și nu se poate să nu arătați roduri, adevărate fapte, când din fapte vă va cunoaște pe voi lumea viitoare.

Vremea trecută a postului a fost prilej să vă întăriți sufletește. Restul ce mai urmează e prilej de a păși pe terenul faptelor. «Fiți făcători cuvântului — zice Apostolul — și nu numai ascultători, amăgindu-vă pe voi înșivă. Că de este cineva ascultător cuvântului, și nu făcător, acesta este asemenea omului ce și caută fața nașterii sale în oglindă, — s'a căutat pe sine și s'a dus și îndată și-a uitat în ce chip era» (Iac. 1, 22—23). Care va să zică, fără fapte sântem ca omul ce se privește în oglindă. Până ce e lângă oglindă, i se vede chipul. Indată ce se depărtează de oglindă, se perd și urmele chipului său din oglindă. Lipsa faptelor creștine

ușor ne-ar aduce numirea de fățarnici și creștini de foc de paie, cari sânt și nu sânt creștini.

Datorința ne e acum, repet, a păși pe terenul faptelor. Îndemn bun la fapte ne dă sărbătoarea eamare a creștinătății: Dumineca Floriilor sau stâlparilor, cum i se mai zice.

Isus învie pe Lazar din morți. După învierea lui Lazar apoi — știind că se află la capătul operei — trei ani de zile lucră în popor, întreprinde călătoria sa din urmă în Ierusalim mergând călare pe mînzul asinei. În Ierusalim se serba paștele jidovesc, la care se adună multă lume, din toate unghiurile Palestinei, de față erau și mulți străini, căci zice evanghelistul: «Și era oarecari Elini din ceice se suise ca să se închine» (Ioan 12, 20). Isus merge în Ierusalim, pentru serbare, dar mai ales merge să se dea pe sine jertfă pentru lume, împlinind voia Tatălui, care îl menise de Răscumpărător al lumii. Poporul din jur prinde vestea călătoriei lui Isus. Ca la comandă li ies întru întâmpinare: bătrâni, femei, copii, aproape și sugătorii, cum numește Evanghelia pe copiii mai mici, se înșirue și formează garda lui Isus. Șirurile oastei formate, se poate zice, din ce are jurul mai fără putere fizică, izbucnește în strigăte: «Osana! Osana! Bine este cuvântat Celce vine întru numele Domnului!» Duhul acesta cuprinde toate păturile societății din Ierusalim. Contrarii cei mari

Biserica ortodoxă română în America

— Cei 8 preoți și agitația ziarelor — Se întoarce foaia — Cine e uneltitorul. — O scrisoare. — Dat de gol. — Alte știri —

Cu intențiunea de a răspunde trebuințelor de tot felul ale creștinilor noștri din America și a le da «razimul suflătesc și îndrumarea creștinească și națională necesară vieții lor», consistorul arhidiecezei de Alba-Iulia și Sibiu li-a trimis — cum se știe — opt preoți, cari împreună cu ceice se găseau acolo de mai nainte erau însărcinați să întregască organizația noastră bisericească la românii resfirați pe pământul american.

În preajma plecării preoților noștri la America, s'a pornit o vie agitație, în presa partidelor de opoziție, împotriva trimerii acestor oameni în lumea nouă, sub cuvânt că ei n'ar fi altceva decât preoți politici și agenți ai guvernului liberal, cari prin propagandă de partid vor provoca turburări între românii imigrați, — prin urmare opinia românească, spunea Patria din Cluj, cere imediata revocare a preoților meniți pentru America.

Atât Patria, cât și alte gazete, se arătau preocupate de «adâncă indignare a fraților de peste Ocean» la auzul că opt preoți «liberali» sânt în drum pentru a sămăna discordie între credincioșii ortodocși români americani; și că aceste fețe bisericești numai cu prețul unor turburări vor putea ajunge la slujbe în parohiile americane, care își au preoții (?) lor, și astfel nici nu sânt vacante (?).

Ingrijorările acestea, date în publicitate de ziarul *America*, organul oficial al Uniunii societăților române, au fost reproduse, și larg comentate, de presa amintită, în articole apărute pe la sfârșitul lunii lui Ianuar 1923.

Ziarul nostru combătuse încă pe atunci toată agitația confrăților ca absolut lipsită de temei.

Eată că acum vine însuși ziarul *America* să ne dea dreptate, publicând în nrul său din 20 Februar 1923 *scrisoarea* semnată de șef-redactorul său, dl *Andrei Popovici*, care se adresează fostului admi-

nistrator protopopesic în Youngstown, *Ioan Podea*, de prezent cetățean în Brașov. Scrisoarea aceasta aduce lumină deplină în campania pornită împotriva celor «opt». Ear campania aceasta n'a fost alt ceva, decât rezultatul unor *uneltiri ale cetățeanului Ioan Podea, care a indus în eroare buna credință a ziariștilor*.

Dl Andrei Popovici declară în scrisoarea sa amintită:

«Scrisoarea dta (a dlui I. Podea) din 17 Decembrie, unde îmi relatezi cazul dta, m'a revoltat... Dar mai era încă ceva ce mă revolta în scrisoarea dta: Era partea unde scriai despre planul guvernului cu cei opt preoți cari — scriai dta, — erau trimiși să facă propagandă liberală în America. Spuneai, în particular, despre un oarecare preot Opreanu care ar fi un primejdios liberal, încredințat din partea partidului dela putere să înființeze aici o gazetă de propagandă liberală. Tot în acelaș plic mai trimiteai și niște tăieturi din aproape toate gazetele din opoziție cari revolate de nedreptatea ce ți s'a făcut, scriai că oprirea dta de a pleca în America este în legătură cu venirea celor opt, a căror activitate de propagandă liberală ar fi fos primejduită de prezența dta. Gazetele aceste erau bucuroase c'au un alt prilej de ieșire contra liberalilor și n'au prea examinat exactitatea știrii.

«Bazat pe informațiile dta, iubite dle Podea, și pe articolele din gazete, am început o campanie contra acestor «opt», fiind firm convins că fac un bine poporului de aici care urește atât de mult pe liberali. Am crezut că voi fi în stare să opresc plecarea acelor «opt» cari — dacă erau agenți liberali, — ar fi dat motiv pentru turburări serioase în coloniile noastre. Dar s'a întâmplat că într-o bună zi mă pomenesc la redacție cu acelaș părinte Opreanu, pe care dta mi-l descriai ca pe un «primejdios agent liberal». Îți poți închipui, dragă dle Podea, surprinderea mea când am găsit că acest «liberal» era redactor la *gazetele oficiale ale partidului național din Bănat* și că era persecutat și huiduit de liberali. La început — gândindu-mă la scrisoarea dta — nu-l prea credeam, dar mi-a prezentat acte din care m'am convins că informațiile date de dta au fost greșite.

«Acum, dragă cetățene Podea, ce era să fac? Să persist în greșala mea — așa cum o făceau alții? Nu o puteam face, căci nu-mi permitea sentimentul meu de dreptate și respectul față de mine. Astfel a trebuit să revin asupra celor scrise, riscând hula și neînțelegere din partea dușmanilor gazetei noastre și chiar și din partea cetitorilor noștri mai nepricepuți.

«Dar am făcut-o, căci mă obliga chiar interesul ce-l port luptei democratice, și — mai presus de toate — datorința față de mine în-

sumi, căci m'ar muștra conștiința dac'aș face» cu voia, nedreptate cuiva.

«Vezi, dragă dle Podea, ce rezultat a avut scrisoarea dta?»

«Îmi place să cred că dta ai fost greșit informat și pricep și situația excepțional de grea în care te găseai atunci, precum și starea dta suflătescă. Ușor pricep și combinațiunea ce o făceai — în suflul dta năcăjit — între reținerea dta și plecarea celor opt preoți; — dar, aceasta este o învățătură bună și pentru dta, și pentru mine. Pentru dta: *ca să nu ți faci judecată despre cineva atunci când nu o poți tăce liber, fiind influențat de alte împrejurări*; ear pentru mine: să nu dau crezământ tuturor veștilor ce-mi sosesc aici, ci să le primesc cu oarecare rezervă.

«Sânt fericit că, totuși, marea majoritate a cetitorilor noștri — toți acei cari sânt de bună credință — m'au înțeles și au priceput și situația celor opt preoți, — așa că *nici o întâmplare nici o turburare*, — pentru ce mulțumesc lui Dumnezeu.

«Eată, dragă dle Podea, am ajuns la sfârșitul scrisorii mele. Ca încheiere te asigur de simpatia noastră, te asigur de părerea mea de rău, de revolta chiar, ce o simt când mă gândesc la cazul dta — dar nu-mi vei lua în nume de rău dacă voi separa acest caz de venirea celor «opt», — mai ales că, *precum aud, — ar fi fost și alte motive pentru reținerea dta în țară*. —

Acum se învederează cine era persoana aceea, care avea de gând să provoace turburări între credincioșii noștri de peste Ocean. Este tot acelaș cetățean din Brașov, acelaș domn Ioan Podea, care în Sămănătorul său sămăna cele mai sfruntate neadevăruri și încearcă să știrbească bunul nume al tuturor autorităților și organelor noastre bisericești, individul care face «tăieturi din aproape toate gazetele de opoziție», (tăieturi ti-cluite de el însuși), le trimite peste Ocean ca să le tipărească ziarele românești americane, din care gazetele ardelenne la rândul lor vor ști apoi — și fără ajutorul dlui I. Podea — ce trebuie să utilizeze. Tot ziarul *America*, în nr. din 3 Februar 1923, a publicat «*cu plăcere*» o scrisoare, în fruntea ziarului, primită dela pâr. Ștefan Al. Oprean, care spune următoarele:

Că trimiterea celor opt preoți în America nu s'a făcut nici la ordinul, nici cu aprobarea măcar a partidului liberal, se dovedește prin faptul că numirea noastră s'a făcut cu condiții-

ai lui Isus, Fariseii, se înspăimântă atât de tare, încât în fața curentului nu au altă vorbă decât: «Vedeți, că nimica nu folosim, eată, toată lumea după El merge» (Ioan 12, 19).

Triumful cu care intră Isus în Ierusalim era triumf împărătesc. Împărat era și El, împărat ceresc. Așa triumf Ierusalimul nu mai văzuse dela timpurile lui David și Solomon. A și scos triumful acesta în lume numele lui Isus în cea mai mare măsură și i-a lătit învățătura. Pentru că, deși răstignit după triumf, pe cruce și omorât de iudei cu moartea cea mai de ocară, care se cunoștea pe atunci, totuș lumea a început de aici încolo a se întreba cu tot dinadinsul: Cine a fost, ce a învățat Acela, care deși primit ca un împărat, totuș a fost răstignit pe cruce?!

Eată cum triumful creștinismului l-a pregătit însuflețirea poporului care a întimpinat pe Isus. Duhul a stăpânit mulțimea aceasta slabă. Duhul a pus-o în mișcare, duhul i-a împrumutat vânătoarea.

Căci duhul e puterea cea mare de orcan, care rupe arbori, sfarmă stânci și ridică și coboară munți de plumb. Contra duhului nici o putere nu se poate opune. De ar fi puterea ce se opune de fulger și trăsnet, — însuflețirea (duhul) și pe aceea o sfarmă.

Dumineca Floriilor cu drept cuvânt o numim Dumineca ce a asigurat întemeierea bisericii lui Hristos, adică a asigurat biruința creștinătății asupra religiunilor păgâne. Și deci purtând noi stălpările de finici pe brațe dăm dovadă că înțelegem rostul serbării și ne știm în-

suflești față de lupta ce a dat o publicul Ierusalimului, ca să asigure biruința bisericii creștine.

Dacă știm aprepia actul acesta măreț, îndoielă nu încap, ca și noi vom serba Dumineca biruinței cu mare evlavie, cu mare procesiune în public și cu însuflețite osanale la adresa celui ce blând trece pe stradele Ierusalimului, ca să meargă ceva mai târziu la junghiere ca mielul nevinovat.

E vremea să accentuăm creștinismul nostru cu putere cât de mare, căci ne iau pe dinainte cei ce nimica nu au de spus, decât vorbe deșarte, dar fac sgomot cu ele, și lumea să ia după sgomot. De sine înțeles, noi nu vorbe goale predicăm, ci adevărurile mari și veșnice ale lui Isus, dar trebuie să le predicăm cu glas mare. Mai hotărât ca până azi.

Din acest punct de vedere, cum astăzi ne însoțim și împodobim mormintele morților noștri cu semnele biruinței, stălpările, cum astăzi facem să răsună străzile de cântări duhovnicești, — socotesc că e folositor obștei a se în-deletnici cu serbările în procesiuni ce le întocmește biserica. Procesiunile la câmp, ca să cerem îmbelsugarea hotarului și procesiunile la locurile de pelerinaj, ca să se alunge mo-lima și primejdiile ce ne amenință... sânt ocazii date nouă de biserică — nu cu scop de fariseism, ci ca să ne întărim în credință.

O, cât de înălțătoare a fost mergerea lui Isus în Ierusalim și cât de mult ne crește nouă creștinilor suflul, putând face apostolie dela om la om, ca să hotărâm obștea să urmeze lui Hristos, marele aducător pe pământ al împărăției lui Dumnezeu!

Indemn bun se cuprinde tot în evangelia zilei. S'a citit azi: «Eară Maria, luând o litră de mir de nard curat, de mult preț, a uns picioarele lui Isus și a șters cu părul său picioarele Lui, ear casa s'a umplut de mirosul mirului» (Ioan 12, 3). Maria — vedem — nu numai nu se depărtează de Isus, dar nu cruță nici mirul de nard, adică ce are dânsa mai scump la casă, ca să ungă picioarele celui ce nădejdea vieții sale era. Să ne scumpim oare noi, când cămările noastre sânt pline, și ale altora sună a pustiu? Să nu ne pese de cei ce sufer frig, foame, când în casa noastră domnește belșug? Să trecem alătura de cei bătuți și bolnavi cum au trecut levitul și preotul iudevesc, cărora nu le pasă de durerile celui căzut în drum? Oare să nu urmărim pe Samariteanu, care a legat ranele căzutului, l-a sufl pe dobitoc, l-a dus la casă de oaspeți și a purtat grijă și de vindecarea bolnavului? (Luca 10, 25—35).

Să nu fie! Tocmai faptele milei creștine sânt cele ce ne ridică cinstea înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Faptele milei creștine sânt mirul de mult preț al Mariei. Fiecare faptă a milei, de ar fi numai un ban ca filerul văduvei din Evanghelie, crestează înaintea lui Dumnezeu cât o comoară. Fapta milei ni se judecă după indemnul suflului, nu după mărimea banului. Cel ce are galbini, va da în galbini ajutoarele; ear cel ce are numai bani de aramă și fer, — pe aceștia îi va da ajutor aproape lui. Se cere să ne arătăm, cu deosebire în timpul nostru, dărnicia prin ajutorul ce-l dăm așezămintelor de binefacere. Sânt mulți ofranii, neputincioșii, bolnavii în toate părțile. Pe seama

nea de a veni pe cheltuelile noastre proprii, și numai după repetite intervenții și solicitări ale I. P. Sfințitului (Mitropolit Nicolae) ni s'a acordat întâi favorul neînsemnat al unui schimb favorabil de dolari, ca abia în ultimul moment, după amânări de trei luni de zile, să ni se acorde — nu dela guvern — ci prin decret regal, suma de câte 40,000 lei (200 dolari) pentru cheltueli de drum. Dacă se găsește om care se poată crede că pentru această sumă, prea puțin pentru drum, s'a angajat cineva dintre noi să desfidă convingerile politice adevărat democrate ale unui popor obișnuit aici cu o mare libertate politică, acela nu poate avea pretenții de a fi considerat de om normal.

*

Așa s'a exploatat, prin cetățeanul Ioan Podea, buna credință nu numai a ziarelor din America, ci și a celor din țara noastră, — până când lumea în cele din urmă va trebui să se desmeticească, văzând că are d'a face cu un om șiret și uitat de sine.

Ear dacă, și după lămuriri date din loc competent, totuși se vor găsi gazete care să persiste, alături de Sămănătorului, în afirmarea că preoțimea noastră din America și conducătorii săi urmează politica desbinării, nu ne rămâne altceva decât să le repetăm vorba confratelui dela ziarul *America*:

Să latre câinii, caravana merge înainte.

*

De încheiere publicăm câteva știri despre soborul preoților români ortodocși din Statele unite:

Constatăm cu bucurie — scrie ziarul *America* — că preoții adunați în Cleveland au înțeles, că privirea tuturor credincioșilor este așintită asupra lor și că dela atitudinea lor depinde eliminarea tuturor neînțelegerilor ce se puteau ivi, dacă n'ar fi venit la acest sobor cu duh drept și cu inimă curată. În acest sobor pâr. Oprean a clarificat cu tact și cu deplină cunoștință de cauză situația preoților americani, atât sub raport de drept canonic, cât și sub raport de drept constituțional bisericesc. Și rezultatul acestei străduințe a misionarului părinte a fost obținerea declarației tuturor preoților, că sânt bunibucuroși a recunoaște supușenia lor ierarhică la Mitropolia ort. rom. a Ardealului. În acest congres s'a făcut distribuția problemei preoților misionari de a organiza parohiile din toate orașele cu emigranți ort. români, ear pâr. St. Oprean a fost încredințat din sobor să facă I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae Bălan raport amănunțit.

lor s'au ridicat și se ridică asile, spitale, orfanotrofii. Aceste toate trebuie sprijinite cu obolul nostru. Avem școale, biserici. Se pot susține aceste așezăminte publice fără multe danii? În adevăr, cine nu dă obolul său așezămintelor publice nu poate fi om, cu atât mai puțin creștin la locul său.

Toată lumea împărtășește părerea că cel ce trăiește numai pentru sine și nu concurge cu nimic la alinarea suferinței altora, nu poate fi decât mădular netrebnic al societății, care după zisa scripturii: Să-ți fie ca un păgân și vameș (Mat. 18, 17).

Slugind lui Hristos să luăm în mâni stălpărilor și să-L urmăm. Să nu ne despărțim dd Hristos nici când să află în Ghetsimani, nici când în muntele Golgota își dă duhul. Din contră, atunci să intonăm mai puternic cântarea: Bine este cuvântat Celce vine întru numele Domnului! — După Golgota vine adevărata glorie creștină, căreia apoi nu-i mai pot sta împotrivă porțile eadului. Lui Isus pe muntele Golgota putem urma, luând asupra noastră jugul lui adevărat năzuind a ajuta pe aproapele, ca să scoatem din lume necazul, jalea și durerea. Aceasta este cea mai înaltă treaptă a postului. Când aceasta am urcat-o, ne aflăm în împărăția lui Dumnezeu și sântem împreună locuitori cu Cel ce cu triumf trece azi prin Ierusalimul pământesc, ca în triumf veșnic să petreacă și în Ierusalimul ceresc. Ajută-ne, Doamne! Amin.

Prot. Vasile Gan

Din parlament

Între discursurile ținute la cameră, mai remarcăm cuvântul dlui prof. N. Iorga, care în ședința din 19 I. c., vorbind despre chestiunea religioasă, a cerut să se păstreze în constituție cuvântul de biserică «dominantă», căci — zice oratorul — țara noastră a trăit în spiritul ortodoxiei române. Acest fapt are o valoare morală pentru majoritatea poporului. Biserica unită datează numai de două veacuri, și ea vine dela Habsburgi și atârână de papa dela Roma, pe care nu-l voim amestecat în rosturile noastre religioase. (Aplauze). Pentru a mulțumi însă și această biserică, să i se dea oarecare avantagii, însă să nu se cedează în chestia bisericii ortodoxe care trebuie să rămână dominantă. Biserica unită să rupe din ce în ce de românism și trece tot mai mult la «catolicism». Biserica ortodoxă este religia în care au trăit românii din toate vremurile. (Aplauze). Așa se păstrează existența poporului român. Dsa adaogă că cunoaște lupta pe care o duc în Ardeal anumite persoane în contra bisericii ortodoxe (Aplauze).

În ședința camerei din 21, la discuția pe articole a constituției, dl P. Gârboviceanu a propus la art. 22, amendamentul: Biserica creștină ortodoxă este biserică dominantă a statului; biserică unită are înfăptuită față de celelalte confesiuni.

DI N. Iorga a vorbit despre rolul însemnat împlinit de biserică ortodoxă română, în dezvoltarea neamului românesc. Dsa cere pentru biserică ortodoxă română acordarea autonomiei, sub controlul financiar al statului și mulțumește că statul său a fost ascultat de a se păstra în constituție, bisericii strămoșești, caracterul de dominantă în stat. Arată cât rău a făcut prestigiului bisericii noastre amestecul politicii în biserică.

DI Iorga încheie, cerând ca alegerile episcopale să fie făcute cum se prevede, atât de înțelept, în statul lui Șaguna, de care se conduce biserică ortodoxă ardeleană.

Preotul Dragoș (Maramurăș) pledează pentru egalitate între cele două biserici, ortodoxă și greco-catolică.

DI N. Iorga spune că trebuie neapărat să se păstreze bisericii ortodoxe calitatea dominantă în stat; ea, fiind biserică strămoșească, trebuie să dea prestigiul religios marilor acte naționale, așa precum a dat veacuri de-a rândul. Nu se poate acum, de dragul nimănui, știrbi această tradiție seculară. (Aplauze).

În ședința de noapte Părintele *Lucian Triteanu*, aduce elogiul dlui prof. N. Iorga pentru înălțătoria cuvântare rostită în ședința precedentă asupra bisericii ortodoxe, și pledează apoi pentru păstrarea neatârării și dominanței bisericii ortodoxe, acordându-i-se autonomia, fiindcă numai astfel biserică ortodoxă română,

care are un număr covârșitor de mare de credincioși în România întregită, se poate desvolta așa cum merită. Cere libertatea deplină și pentru celelalte culte, fiindcă nația română trebuie să fie consecventă cu tradiția ei de toleranță.

P. S. Sa se declare pentru primirea amendamentului dlui Gârboviceanu.

DI ministru C. Banu spune că, geloasa de senat, camera a ținut să aibă și ea mica ședință sinodală. DI Banu aduce omagiul de recunoștință memoriei lui Șaguna pentru acțiunea așa de înțeleaptă și de patriotică dusă în vremurile grele ale jugului maghiar.

Voiți să rămâneți legați de Roma, întreabă dl Banu pe reprezentanții bisericii unite. Rămâneți, dacă veți ști să trageți foloase din această unire, pentru neamul românesc. Voiți să vă întoarceți la biserică strămoșească, redând poporului român unitatea bisericească, ei bine! faceți-o, veți găsi brațe largi deschise de frate, care să vă primească.

În privința apariției cultelor bizare, dsa spune că nu are nici o teamă, cu toată aparența lor amenințătoare, fiindcă ele se vor lovi de puterea blocului așa de puternic al credincioșilor bisericii ortodoxe dominante.

DI Banu se pronunță apoi pentru scoaterea cu desăvârșire a amestecului politic din biserică, care a adus atât rău, și se declară pentru acordarea autonomiei bisericii ortodoxe.

DI Banu încheie, rugând camera să voteze art. 22 așa cum a fost propus în proiect, dar în amendamentul propus de dl Gârboviceanu.

Camera primește propunerea.

Cuvântarea

Înalt Prea Sfinției Sale Mitropolitului Primat Dr. Miron Cristea

(Sfârșit)

Domnilor senatori, în lumina acestei dorințe privind noul proiect de constituție, cu multă satisfacție, și cu sentimente de recunoștință atât din partea mea, cât și din partea tuturor episcopilor noștri, din partea întregului nostru cler, trebuie să constat că proiectul nou cuprinde în articolul 23, astfel de dispoziții mulțumitoare, care vor da bisericii noastre deplină putință, de a se organiza după dorința chiriarihiilor săi, întemeiată pe interesul bisericii,

Biserica pe temeiul acestui articol, va fi în stare să se cârmuească de sine, să-și conducă prin organele sale întreagă viața sa internă, admițând controlul statului și fără a rupe atât de frumoasele și tradiționalele sale legături cu statul. Având cuvenitele experiențe, eu îndrăznesc a spune, că, dacă frățile voastre, ca legiuitori, ne veți da cuvenitul sprijin ca în legile speciale

Studiu statistic bisericesc

— Informațiuni prețioase —

IV.

La Oradea-Mare de pildă, iată ce se întâmplase: Murind episcopul D. Radu, trebuia să se ia în seamă lăsamântul acestuia, care era cel mai bogat înzestrat între toți episcopii uniți. Ministerul cultelor, pe temeiul ordinului ministerial Nr. 13,249/1884 al guvernului maghiar, l-a trimis cu aceea misiune, la Oradea-Mare, pe dl Z. Păclișanu, un preot unit din ministerul cultelor. A și stat acolo vr'o 3—4 luni; a avut locuință și întreagă prevederea, în mod gratuit, în palatul episcopesc, mai primind pe fiecare zi diurnă — zice-se — de câte 500 Lei, în contul lăsamântului episcopesc, deși conform cu § 1 din aceeași ordinațiune chiar și diurnele experților aveau să fie stabilite de judecătoria de ocol, ear ordonanțarea diferitelor sume din lăsamânt avea să fie făcută exclusiv de ministerul cultelor.

Ni se spune, că dl Z. P. nu a dat raport ministerului — pentru acest serviciu să i se fi lăcut rost de diurne grase peste întreținerea în natură? — ci a făcut numai o propunere, ca cvota de 1/4 a lăsamântului episcopesc, ce revenea de altminteră statului român, să fie cedată earăș uniților!

Propunerea i s'a primit sub guvernul T. Ionescu, care căuta din răspuțeri, în scurta sa guvernare ce nu o putea prelungi, sprijinul partidului național ardelean, stătător sub conducerea și influința uniților.

Cât face 1/4 parte din acel mare lăsamânt, nu se știe, deoarece nu se făcuse raport guvernului. Nu cumva știe, oare, dl ministru Banu? Și ar trebui s'o știe dl ministru al cultelor și alții, și mai ales ar trebui ca statul român să-și apere interesele, revizuiind guvernul actual chestiunea celui lăsamânt.

Și ar mai trebui și aceea, ca comisia consistorială unită dela Oradea să fie adusă la realitatea datoriilor sale de restituțiune, deoarece nu era în dreptul ei să stabilească «diurne» trimisului guvernului.

Ne mai permitem o întrebare: «Diurnele» acele grase, nu se potriveau oare mai bine la dotarea parțială măcar a personalului din gremiul episcopiei unite din Oradea-Mare, care, deși e cea mai bogată episcopie cum am văzut mai sus, totuși cere — și chiar primește — să-i plătească statul român întreg personalul din centrul episcopiei?

Sărăcută episcopie, nu i se ajunge nimic pentru dotarea celui personal, din venitul întinselor moșii de 139,699 jugăre?!

Ei, vedeți: Astfel știu să se asigure acești

de organizare în amănunte, să putem întrupa în înțeles autonom, dispozițiile generale din constituție, atunci — domnilor senatori — aceasta va însemna începutul epocal al unei ere de înflorire a bisericii noastre. Activitatea ei se va revărsa ca o ploaie binefăcătoare asupra credincioșilor, cari formează aproape totalitatea poporului. (Vii aplauze).

De aceea eu vă rog, Domnilor senatori, că atunci când veți ajunge la aceste dispoziții bisericești, — ca fii credincioși ai bisericii acesteia cum sânteți marea majoritate a Domnilor Voastre, cu drag să ne dați ajutorul, pe care îl așteptăm și de care nici o clipă nu ne îndoiim. (Aplauze).

Dar pe de altă parte, domnilor senatori, sânt în proiectul noii constituții și oare care lucruri, pe care noi episcopii și conducătorii bisericii am dori să le îndreptăm.

Așa, dorim cu toții, să se mențină ceea ce este bun cu privire la biserică și la celelalte instituții, în vechea constituție; căci vechimea aceasta are un fel de datină, de sfințenie moștenită dela înaintași. Vă rugăm, să păstrați caracterul de «biserică dominantă a statului român». (Aplauze).

Noi, biserica ortodoxă, cuvântului acesta «dominantă» nu i-am dat nici odată înțelesul lui medieval. Noi nu ne-am gândit și nu ne vom gândi nici când, să dominăm pe celelalte culte. Noi am fost totdeauna cei mai toleranți din toată lumea.

Voci: Așa este.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat: Și nu azi, în veacul XX-lea, când este ușor să fi tolerant, când toleranța este un bun câștigat al civilizației; ci am fost toleranți, noi românii, atunci când în toată Europa domnea cea mai crasă intoleranță religioasă. Husiții fiind bătuți în o strașnică luptă, lângă Praga, au fost dați afară pretutindeni, căci nu se putea tolera libertatea gândirilor lor religioase. Nici o țară nu i-a primit. Numai Moldova românească a fost aceea, care le-a deschis porțile, de au putut să-și întemeieze orașul Huși, care și astăzi există. Afară de noi nu s'a mai găsit o altă țară decât Olanda.

De altă parte e departe de noi gândul bisericii papistașe, care urmărește scopul să domineze ea statul.

Noi nu dăm prin cuvântul «dominant» bisericii noastre altceva decât ceea ce de fapt are. Cuvântul consfințește o stare de fapt. Biserica noastră are din cele 17—18 milioane de locuitori, aproape 14 milioane de credincioși ai săi.

Noi vrem să se păstreze, acest cuvânt, grație trecutului ei frumos, grație misiunii sale nobile, grație identificării sale necondiționate cu interesele statului. Și — vă rog — să vă însemnați bine această vorbă a mea, pe care cred că o împăr-

șoareci ai tuturor guvernelor ungurești, cari vor acum să se instaleze lângă slăbina ministerului cultelor din statul român. Și, tot atunci, dâșii tipă ca din gura șarpelui, după «paritate, paritate cu ortodocșii» cari mănâncă bugetul statului!

Episcopia Lugojului, își are și ea specifica foame după avutul statului român.

Statul ungar și Papa ridicaseră această episcopie la 1853; statul ungar făgăduise chiar s'o înzestreze cu moși, dar n'a făcut-o, ci numai i-a dat subvențiile necesare în bani. La anul 1912 guvernul ungar asigurase episcopului dela Lugoj și celui dela Gherla salariu anual, în aur, de câte 61 mii coroane. «Acum, considerând valoarea banilor și creșterea scumpetei dela 1912 până azi de zece ori — zicea episcopul de atunci al Lugojului, Dr. Tr. V. Frențiu — ar trebui să primesc un salariu de 759,500 Lei». De aceea cere guvernului român, dela 1 Oct. 1921 încoaci, acest salariu. «In caz contrar voi fi silit să cer din Roma copie autentică despre obligamentul guvernului (unguresc, zicem noi!), luat asupra sa la 1853 (ce mai logică!); dar atunci nu mă voi îndestula cu un salariu de 300,000 Lei, ci pe cale procesuală îmi voi căuta dreptul asigurat în punct IV al Bullei. Noi prin bulla de înființarea diecezei avem un contract cu statul, și statul român prin tratatul de pace a luat asupra sa sarcina acestui contract».

tășesc și mulți alți oameni, cari se gândesc adânc la viitorul neamului nostru. *Eu găsesc, că biserica ortodoxă română este cea mai puternică garanție a viitorului României.* (Aplauze).

Din aplauzele dv. văd, că precum în toate secțiunile senatului s'a acceptat păstrarea vechiului text, așa și atunci, când se va vota definitiv acest aliniat, veți avea dragostea, pe care acum o arătați cuvintelor mele, de a păstra și în viitor același text vechi, căci prin ele nu voim să supărăm pe nici una dintre confesiuni, cu care în dragoste și în toleranță creștinească vrem să trăim și în viitor, și a căror libertate a fost și este garantată.

De altă parte eu doresc și cu mine împreună dorește și înțelega noastră biserică, ca să nu schimbăm nici articolul, care în constituțiunea veche admite *obligativitatea cununii bisericești*.

Domnilor, mai bine decât mine știu Frățiile Voastre, că temelia societății și temelia unui stat o formează viața familială. Familia este ca celulele din organism; este celula sănătoasă, întregul organism va merge bine și se va desvolta în mod normal. Cu durere trebuie însă adeseori să constatăm că, în prea multe cazuri căsniciile noastre, viața familiilor noastre e laxă. Eu găsesc, că înalta noastră Curte de casație a făcut o greșală atunci, când împotriva textului constituțiunii vechi în o jurisprudență a declarat căsătoria legală și valabilă și fără binecuvântarea sfintei biserici, adică fără să urmeze cununia religioasă.

Aceasta a avut de urmare acel rău, că divorțurile în țara noastră au ajuns cel mai înalt record în asemănare cu oricare alt stat din Europa civilizată. Dacă vom purcede pe această cale mai departe domnilor senatori, convingerea mea fermă este, că vom contribui la destrămarea vieții familiare, — de ceea ce ne ferească Dumnezeu. Din contră cred, că nimic nu-i mai necesar, decât ca viața noastră familială să fie primenită în zilele noastre tocmai pe baza învățăturilor mântuitoare ale evangheliei lui Hristos.

De aceea eu vă rog, să păstrăm binecuvântarea bisericii și să nu reducem actul Sfintei Taine a cununii la un simplu contract civil, iscălit în fața ofiterului stării civile, ci să păstrăm și aici bunele tradițiuni ale neamului nostru. Binecuvântarea bisericii va fi de sigur tuturor numai de bun folos. (Aplauze prelungite).

Eu găsesc, că-i o inovațiune de o importanță de căpetenie modul, cum noua constituție prevede organizarea tocmai a senatului.

N'a fost până acum destul de bine și norocos organizat. Intre cameră și între senat nu era mai nici o deosebire, decât vârsta membrilor acestor două camere.

Părerea mea este, că senatul, fiind un corp ponderator, trebuie să fie — exprimându-mă așa mai românește — ca o sită mai deasă, decât a

Prin aceeași hârtie, plină de necuviință și amenințări, episcopul Lugojului mai cerea dela guvern 10,000 Lei pentru o mașină de scris, 75,000 Lei pentru ornate preoțești și diaconești pe seama catedralei sale dela Lugoj, pe motivul, că guvernul ungar luase asupra sa toate cheltuielile episcopiei și chiar și a mobilierului. (Vezi: Arhivul episcopiei Lugojului, hârtia Nr. 2446/1921 din 17 Noemvrie 1921, iscălită de episcopul Frențiu).

Biserica unită română are 111 protopopi, față de 64 protopopi români ortodocși. Uniții deci, cari au cel mult 38.6% din totalitatea românilor de dincoaci de Carpați, au 63.4% din instituțiunea aceasta, pe care și-au putut-o desvolta cu subvențiile catolicismului și ale maghiarismului, pentruca acum finanțele statului român să continue a purta aceeași sarcină nedreaptă și în folos străin.

După norma de salarizare a protopopilor, cu subvenție lunară de câte 600 Lei dela statul român, cei 111 protopopi uniți români ar avea să primească, anual, 799,200 Lei, ear cei 64 protopopi de ai noștri numai 460,800 Lei. Cu ce dreptate s'ar cuveni, ca protopopii minorității de 38.6% să primească pentru protopopii săi subvenție de 63.4%?

Așa stăm, mai departe, cu instituțiunea preoților uniți de concurență, plasați prin sate cu

camerei, încât proiectele de legi să le cearnă mai bine, cu sânge rece, cu calmitate, cu înțelegere mai bătrânească; și atunci cozonacul legilor, ce le dăm poporului nostru, vor fi mai cu plăcere mistuite, spre folosul și binele lui și spre progresul țării întregi. (Aplauze).

Deci nimic mai cuminte, decât să se creieze în senat un anumit și proporțional număr de membri de drept, care reprezintă cele mai de căpetenie ramificațiuni ale activității publice. Să fie reprezentanți ai bisericii, ai culturii, ai justiției, ai armatei, ai comerțului, ai industriei și așa mai departe. Eu nu mă tem de ceea ce spunea în cursul discuțiilor din ședințele delegațiilor noștri unii din deputații camerei, că senatul ar deveni prin aceasta o curte de pensionari.

Domnilor, nu uitați că nu există în lume nici un popor, care să nu se fi folosit de sfatul bătrânilor; ear românul are o vorbă de mare înțelepciune: «Dacă nu ai un bătrân la casă, să-l cumperi».

Dar, domnilor un lucru nu înțeleg și îmi pare paradox.

Când voim să punem senatul pe această bază, să introducem senatori mai mulți după specialități și bătrâni cu experiență. Dle raportor, nu înțeleg, de ce în introducerea care însoțește proiectul de constituție, mereu se atinge puțința, ca episcopii să fie scoși din alcătuirea senatului? Tocmai atunci, când noi ne punem pe punctul de vedere principal să creăm cât mai mulți senatori pe specialități, ar fi oportun ca pe episcopii români să-i scoatem afară din senat?

Doar mai ales episcopii, ca reprezentanții unui corp ponderator, vor fi mai disciplinați, elemente de bună ordine și de folosul țării în fluctuațiunile vieții politice de azi.

Dacă vom ajunge la realizarea dorinții unora, ca în senat membrii de drept să fie numai mitropoliții, atunci biserica mea, care are aproape 14 milioane de suflete, va fi reprezentată prin trei mitropoliți, pentruca cel al Bucovinei este acum numai onorar, întru cât pierzând episcopiiile din Cattaro și Raguza, din Dalmația, astăzi este fără episcopii sufragane.

Noi am fi trei, ear reprezentanții mozaicilor ar fi unul ortodox, unul neofit, și — îmi spunea ieri cineva — că, ar putea să mai fie unul de rit spaniol, întru cât și celelalte culte recunoscute ar avea câte un reprezentant.

Fără să restrângem drepturile cetățenilor noștri mozaici de a avea în senat reprezentant, vă întreb, ar fi cuminte, ar corespunde aceasta dreptății și proporției numerice a credincioșilor noștri, care sânt în număr de circa 14 milioane?

Dl general N. Constantinescu: Nu ne despărțim noi de episcopi.

I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron Cristea: De aceea, atunci când ne vom ocupa

majorități ortodoxe și cu câte-o mână de credincioși «uniți».

Tot așa stăm și cu instituția protopopiatului și la ceilalți catolici, de rit latin, cari încă au protopopiate multe și cu comune puține, pe când la ortodocși lucrul stă invers.

Tot astfel stă lucrul și cu celelalte instituții bisericești-culturale, ale tuturor celorlalte confesiuni, cari și le-au putut desvolta, — numai noi am rămas a fi cei mai săraci: și în averi, și în instituțiuni.

Și atunci, e evident, când subvențiile de stat pentru confesiuni se vor măsura după instituțiile lor și nu după numărul credincioșilor acelor, statul va lovi de două ori: odată indirect, în biserica ortodoxă română, și în doilea rând, direct, în interesele statului însuși.

Statul român va să zică, până să ajungă a și întocmi noua constituție, este înjugat cu prestigiu! și cu finanțele sale la carul politicii ungurești, ce a moștenit-o și n'a ajuns încă s'o soluționeze după dreptate.

Și ar fi bine, dacă ar fi numai atâta pagubă!

Ci paguba cea mare este, că statul român, în chipul acesta subvenționează niște factori, zis bisericești de un centrifugalism politic foarte pronunțat.

De pildă, pe fostul episcop unit dela Lu-

de această parte a constituției, vă rog să nu ne atingem de tradițiile, care sânt necesare țării neamului nostru, ca nu cumva să se slăbească.

Dlor senatori! Unitatea noastră politică și națională, întregirea neamului, de sigur este cel mai mare și epocal moment din istoria românilor. El ne îndreptățește să simțim în suflet cea mai vie bucurie, pe care poate să o aibă un neam vr'odată. Și nu știu, dacă vom mai trăi noi încă atâtea zeci de mii de ani, mai poate ca în viața neamului nostru să se întâmple un eveniment așa de mare?

Dar, vedeți dlor, Dumnezeu în înțelepciunea Lui adeseori nepătrunsă de noi oamenii, astfel a întocmit lucrurile, ca în tot răul să pună și ceva bun, și invers, în tot binele să amestece câte o picătură de pelin amar.

Deși țara noastră iubită, România Mare, este după trecutul ei, după numărul covârșitor al românilor, după elementul românesc care a întemeiat o, țară curat românească, totuși de aci înainte nu mai sântem un popor de cetățeni omogeni, nici ca neam, nici ca credință.

Eu nu mă îndoiesc, că concetățenii noștri de altă limbă și credință, după convulsunile firești ale unor atât de mari schimbări politice și sociale, își vor găsi și ei hotărât locul de a fi cei mai buni și loiali cetățeni. Dar cu toate acestea, dlor senatori, să nu uitați că în țara noastră după schimbările ce s'au făcut, curentele antinaționale, internaționale, interconfesionale, străine și primejdioase existenței noastre, în viitor vor găsi în mai multe locuri un pat cald. Tradițiile noastre, care au stat la temelia dezvoltării noastre de până acum ca neam și ca stat, adeseori vor fi atacate din multe părți.

Și atunci, vă întreb eu, dacă nu avem noi cari am întemeiat acest stat, sfânta datorință, ca mai ales astăzi în situațiunea schimbată, să ținem cu hotărâre, cu încăpăținare, la toate tradițiile noastre atât de probate care ne au dus la succesele de până acum?

Ear aceste tradițiuni sânt atât naționale, cât și bisericești. (Aplauze).

Aceste tradițiuni, domnilor, sânt strâns încopiate, încât nu se poate înțelege una fără cealaltă.

Imi voi permite să aduc un singur exemplu, să vă citez un singur nume, care în sufletul fraților voastre are să evoce o întreagă lume de viață bisericească și românească.

E cuvântul «Putna»! Când te gândești la situațiunea geografică a acestui loc istoric, pare că vezi toți frumoșii noștri codri, toate ținuturile pitorești ale țării atât de iubite de toți românii și care ne leagă sufletul de glia acestui pământ, ca de cea mai scumpă comoară care o avem noi pe pământ.

Când rostești cuvântul Putna, îți reamintești mândstirea de acolo, biserica de acolo, îți reamintești toate mănăstirile și bisericile no-

stre rolul lor în viața neamului, daniile fără seamăn ale tuturor marilor voievozi și vrednici boieri, ctitori cari au întemeiat asemenea ctitorii pretutindeni spre binele și înălțarea acestei țări.

Când rostești cuvântul Putna, pare că vezi figurile atâtor nemuritori erarhi, îmbrăcați în odăjdii de mare preț, cusute de mâinile abile și evlavioase ale înseși domnițelor române de odinioară, cari perlele sentimentelor lor de alipire și caldă iubire pentru biserica românească le prefăceau în perle veritabile și parcă cu găleata le-au tornat peste epitafele, epitrahirele, sfintele și odăjdiile marilor erarhi ai vremilor.

Când rostești cuvântul Putna, vezi mormântul cu moastele sfinte ale marelui voevod Ștefan cel Sfânt, și îți reamintești toate luptele și vitorile lui repurtate contra semilunei, în numele crucei și purtând encolpionul Maicei Preceiste pe pieptul lui de viteaz român; îți reamintești cele 40 de biserici și mănăstiri zidite de el drept recunoștință față de Dumnezeu care l-a făcut «atlet al întregii creștinătăți».

Când intri în curtea mănăstirii Putna, și te uiți la clopotnița cu istoricul clopot Bugă de pe timpul marelui voevod care numai în zilele învierii se trage, odată pe an, pare că vezi pe marele Eminescu, care în preajma unui jubileu pentru amintirea marelui voevod Ștefan cel Mare a dormit în această clopotniță pe o furcituță de fân, ca în dimineața următoare să se scoale și să dea spre rostire oda festivă. Este acel Eminescu, care ni-a dat scânteietoarea doină «Dela Nistru pân' la Tisa», în care cu trâmbiță de arhanghel cere marelui voevod:

«Ștefane Măria Ta, tu la Putna nu mai sta,
Las' Arhimandritului toată grija schitului»...

Duhul acestui viteaz erou și al atâtor voievozi, cari zac sub lespede bisericii și mănăstirilor noastre, a reînviat, și intrând în sufletele viteze ale ostașilor români — sub conducerea gloriosului lor căpitan Ferdinand I — au desrobii pe frați și au întemeiat România Mare.

Domnilor, Ași putea să vă mai aduc multe exemple, căci sânt împrăstiate pretutindeni în țara noastră asemenea mărețe monumente istorice. Eu cred însă, că v'am convins pe fiecare din dv. și v'am arătat cât de concreșcute, de întretesute, sânt tradițiile noastre naționale cu acele ale bisericii noastre drept credincioase românești: este ca o pânză făcută din urzeală națională și bătătură bisericească.

Vedeți deci, ce primejdie ar fi pentru viitorul nostru, ca din această pânză a vieții noastre românești, să încerci a scoate oarecare fire, căci — dacă le scoți — se destramă pânza unității și a sufletului neamului românesc. (Aplauze).

Eată de ce vă rog cu insistență, eu, părintele sufletesc al tuturor, să nu stingheriți nimic din aceste două tradițiuni, cari stau la temelia

statului nostru, tradițiunea națională și aceea a bisericii părinților noștri.

Dar poate să se găsească, domnilor senatori, cineva între d-v. care să zică că este foarte firesc ca mitropolitul primat al țării, ierarhul suprem al acestei bisericii, să vorbească astfel de biserica sa. De aceea să-mi dați voie, să închei cuvântarea mea nu cu cuvintele mele, ci cu acelea ale unui vrednic fiu al neamului nostru, cu cuvintele chiar ale unui general, ale generalului Tell, care la 1866, când se discuta vechea noastră constituție, între altele a zis și următoarele cuvinte de aur, care sânt o mândrie pentru biserica noastră:

«Chestiunea ortodoxă în România o privesc ca teză fundamentală a naționalității noastre, și eată pentru ce? Dacă n'ar fi fost în aceste două țări religiunea ortodoxă — astăzi n'ar mai fi statul român».

Să-mi dați deci voie de încheiere, domnilor senatori, să vă rog ca pretutindeni în activitatea dv. particulară și publică, dar mai ales în cursul discuțiunii pe articole ale proiectului de lege al constituției să fiți călăuziți de gândul că nu este permis, că nu este patriotic a ne atinge întru nimic de tradițiunile naționale și bisericești ale neamului acestuia; și unde veți da de ele să le mențineți, căci sânt bune și să le întăriți, căci aceasta este voința neamului, care a întemeiat această țară, ca să rămâie în veci română și creștină.

(Aplauze îndelung repetate, ovațiuni).

† Dimitrie Onciul (1856—1923)

Președintele Academiei Române și profesorul universitar, *Dimitrie Onciul*, a încetat din viață în 20 l. c. în vârstă de 66 ani.

Născut dintr-o venerabilă familie preotească — tatăl său fusese protopop în Rădăușul Bucovinei — și-a făcut studiile în Cernăuț, Viena și Berlin, luând diploma de doctor în litere. Întors în Bucovina, a funcționat zece ani ca profesor în Cernăuț la liceul de acolo; ear în 1896 primește catedra de istoria românilor la universitatea din București. După război ueste numit decan al facultății de litere și filosofie în București și președinte al Academiei Române. Lui i se datorește și organizarea serviciului dela Arhivele statului, al căror director a fost peste 2 decenii.

Moartea sa este mare pierdere pentru istoriografia noastră și pentru învățământul superior.

Ceremonia funerară a mult regretatului Dimitrie Onciul s'a făcut Joi în 22 l. c. în biserica Mihai Vodă din capitală, de unde rămășițele sale pământești au fost transportate la Cernăuț și depuse în cavoul familiei Sâmbătă în 24 Martie 1923 cu pompa cuvenită.

goj (acum: la Oradea-mare), — orcât de mult căuta să și încopcie în bugetul statului român prerogativele sale obținute dela unguri, nimic nu-l împedecă adineaori de a trata — fără știrea și autorizarea guvernului român — cu guvernul maghiar din Budapesta, și de a se lăsa acolo intervievat în folosul intereselor străine.

Aveți oare, dle ministru al cultelor, știre despre aceste colindări pe la uși străine? și nu cumva ați avea un cuvânt de spus, și mai ales: ceva de făcut pentru liniștirea opiniei publice românești și pentru împedecarea atâtor colindări răuvenite pela praguri străine?

Dvoastră veți fi, de sigur, în mai potrivită situație de a Vă informa asupra declarațiilor făcute de episcopul Tr. Frențiu înaintea corespondentului ziarului «Magyar Kurir», și să aflați mai de aproape cuprinsul acelor declarații, după cari: școalele unite sânt după caracterul lor numai «greco-catolice» (nu și românești?); că ziarul «catolic» «Albina» dela București își are geneza în împrejurarea, că, atacat fiind Iuliu Glatfelder, episcopul latin de Cenad, nu s'a găsit nici un singur ziar să-i iee apărarea; de aceea «n'am putut tolera mai departe acest lucru (zice epp. Tr. Fr.) și de aceea am înființat Albina»...

S'o știm și asta!

Și nici aceste nu-s de ajuns: Tăciunăria de peste două veacuri împotriva bisericii no-

stre ortodoxe se urmează înainte, și acum, în statul român. Să cităm fapte și oameni.

La câteva luni după însuflețita adunare dela Alba-Iulia, în primăvara anului 1919, episcopul unit al Lugojului, în cuvântul de deschiderea sinodului său diecezan, se ocupă exclusiv de chestiunea întoarcerii noastre la Roma.

Zicea «Ilustritatea» Sa: «Toți românii (1) dela așezarea noastră pe aceste plaiuri prin împăratul Traian până la veacul XI am fost în legătura credinței cu Roma. Și deși am fost rupți (în veac. XI) de Roma, credința adevărată și neschimbată ni-am păstrat-o întreg poporul până azi... Unirea bisericilor noastre (unită și ortodoxă) e foarte ușoară și ar fi numai o formalitate (?)... Să ne reunim cu Roma eternă...» —

Acțiunea, separatistă în stat și cu pronunțate note de centrifugalism eclesastic-politic, a ieșit de-a binele la iveală, tocmai acum de curând, cu prilejul Incoronării.

Cazul, cum ne-a sfidat papismul și cum împotriva regalității și suveranității naționale românești i-au știut opune suveranitatea de concurență a Papei, care a ordonat uniților noștri ce și cum să facă la acel prilej, e mult prea bine cunoscut, decât să-l înfățișăm mai de aproape.

Cu acel prilej, oficialitatea catolicismului papal și ceea a bisericii unite, și-a dat pe

față, în toată golătatea, lipsa de legături sufletești cu poporul român și întreg centrifugalismul său vinovat.

Bine-i mai cunoștea, pe uniții noștri, celce scrisese, nu tocmai de mult (în revista ungurească Budapesti Szemle din 1901, pag. 143) că aceștia mai în curând și mai bucuroși vor gravita «spre Ungaria catolică, de cât spre România schismatică»!...

Iată, dlor dela Blaj, care a fost și mai ieste încă și azi — de 200 de ani, de când ați răsarit voi printre noi — «paritatea».

«La noi ... atâta jale 'n casă ... și lacrimi multe, multe», și astăzi — *La voi?* La voi pururea un prisos, oare cândva din mila străinului care lucra prin voi împotriva noastră a tuturor, iar azi aveți belșug, pentru îndrăzneala ce vă prisosește și pentru că n'avem o constituție și o bună rânduială care să măsoare nu numai datoriile, ci și drepturile la vistieria acestei țări, ce s'a lărgit prin pepturile și viața alor peste 800 mii de frați ortodocși... zice-se!

Voi ați purtat, din mila dușmanului *porfiră și vison* și vestmânt luminat, pururea sburdând din bunătățile dela stăpânii voștri sufletești; — iar noi, sărăciți și în rane, deschise în folosul vostru și uneori chiar de voi, am suferit, purtând cunună de spini, a sărăciei și insultelor, după pilda Aceluia, în al Căruia sfânt

Solemnitatea din capitală s'a început cu serviciul religios oficiat în biserica Mihai Vodă de episcopul Visarion Puiu al Argeşului. Au ținut cuvântări dñii: Dr. Angelescu ministrul instrucțiunii, Em. Pangratti, I. Bianu, V. Părvanu ș. a.

Proiectul de statute

ale

fondului de pensii al preoților și funcționarilor bisericești din Arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu.

I. Dispoziții generale.

§. 1. Fondul de pensii servește în întâia linie pentru pensionarea preoților din Arhidieceză, a profesorilor seminariali dela seminarul «Andreian», a funcționarilor și a oamenilor de serviciu consistoriali, cari ocupă un post definitiv, precum și a văduvelor lor și ajutorarea orfanilor lor, iară în a doua linie pentru ajutorarea internatului orfanilor de preoți din Arhidieceză.

§. 2. Fondul de pensii este proprietatea Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și servește pentru scopurile precizate în §. 1.

§. 3. Participarea la acest fond este obligatorie pentru toți cei înșirați la §. 1.

Pentru soțiile funcționarilor bisericești și a profesorilor seminariali, cari sunt funcționare bisericești, participarea la fondul de pensii este facultativă.

II. Dreptul de penziune.

§. 4. Fiecare funcționar din categoria celor numiți în §. 1. au dreptul la penziune după un serviciu neîntrerupt de 10 ani, în cazul dacă prin boală sau bătrânețe, sau altă cauză devin neapți pentru a mai servi sau dacă sânt dimisionați fără vina lor din serviciu.

Timpul de serviciu se socotește din ziua intrării în serviciile numite în §. 1 până la ziua când a urmat pensionarea.

La pensionare se vor considera numai acei ani de serviciu după cari s'au plătit taxele prescrise în §. 18.

§. 5. Preoților li-se socotesc ca ani de serviciu și acei ani cari i-au petrecut ca învățători, profesori, sau altă funcțiune bisericească-scolară în arhidieceză, întrucât nu primesc după acei ani servii penziune separată și dacă plătesc taxele prescrise în §§. 17, 18, 19 plus 5% interese.

Preoții, cari primesc o penziune de învățător, vor primi dela acest fond penziune numai dela data intrării în serviciu de preot.

§. 6. Drept de pensii are și văduva și copiii unui funcționar numit în §. 1., răposat

nume există biserica ortodoxă în sânul neamului românesc.

Și nu ne doare numai de sărăcia noastră curată și cinstită; nici numai de nedreptatea, prin care a fost ispitită credința noastră, ca a dreptului lov, — ci ne doare, mult mai mult, de altceva: de viitorul acestei țări, împrejmuită de atâția dușmani, între cari papismul ține isonul, iar voi sânteți coada acestui topor! Și ne doare, că în marile clipe de acum, pe care ar trebui să le sacrificăm, dimpreună cu toate energiile noastre românești, pentru consolidarea țării voi, pornind și mai stăruitori pe cărările înstrăinării până la tăciunăria confesională în sânul poporului, sânteți unealta, prin care lucră marea internațională a catolicismului papal, secondat de maghiarism. Acești factori vă îmbracă și acum în milioane, cari tind mai mult spre reconstruirea vechei Ungarii catolice, decât spre consolidarea «României schismatice».

...Da, am trecut teferi prin cele două etape ale politicei papismului, preconizată de cardinalul Kollonich: am fost captivi sub raportul religios și politic; am fost caliciți în ce privește starea materială. Am fost captivi, și am ajuns la libertatea politică și religioasă; am fost caliciți și ne vom reculege. Dar în ce privește a treia etapă politică — anume «catolicizarea» — ea nu va mai progresa între noi, ci se va

după un serviciu de 5 ani, capătă însă penziunea corăspunzătoare după anii servii.

Văduva unui penzionar sau funcționar cu drept de penziune, dacă ea însăși are drept de penziune ca fostă funcționară, nu va putea cumula cele 2 penziuni, va avea însă drept la penziunea cea mai mare.

III. Penziunea.

§. 7. Penziunea este personală, legată de persoana care beneficiază de ea. Plata ei nu poate fi făcută decât titularului. La copii minori se plătește tutorelui.

§. 8. Preoții și protopopii după un serviciu de 40 ani, funcționarii consistoriali după 35 ani, iar profesorii dela seminarul «Andreian» după 30 ani au dreptul la penziunea întreagă normată în §. 9.

§. 9. După serviciu de 10 ani penziunea se statorește la 40% dela retribuțiunile ce le a avut funcționarul în ziua pensionării și după cari s'au plătit cvotele prescrise.

Dela 10 ani în sus:

a) la preoți-protopopi se mai adaogă după fiecare an de serviciu 2%

b) la funcționar consist. 2 și $\frac{1}{10}\%$

c) iar la profesori seminariali 3%. —

Penziunea nu poate fi mai mare decât salarul și adaosele după cari s'au făcut reținerile (§ 19) primite în ziua pensionării.

§. 10. Limita de vârstă se statorește:

1. Pentru preoți și protopresbiteri 65 ani;

2. Pentru funcționari 60 ani și

3. pentru profesorii seminariali 55 ani.

§. 11. Dacă funcționarii numiți la §. 1., înainte de a implini 10 ani de serviciu din cauză de boală sau alt neajuns ar deveni neapți pentru a servi mai departe, ceea ce este a se constata prin 2 medici designați anume spre acest scop din partea consistorului, ori fără vina lor ar fi demisionați din funcțiune, pentru cazul că ar fi implinit cel puțin 5 ani de serviciu, li-se asigură o escontentare în mărimea unei jumătăți a salariului anual și adaosul de scumpete avut, iară neimplinind nici 5 ani de serviciu li-se restituie taxele fără interese, cu cari a contribuit la fond.

§. 12. Văduva funcționarului are drept la jumătate din penziunea ce a avut bărbatul ei, sau din penziunea la care ar fi avut drept același în ziua morții sale. Văduva are drept la penziune până la moarte sau până la remăritare. Văduva nu are drept la penziune, dacă dela celebrarea căsătoriei până la pensionare nu au trecut cel puțin 2 ani și dacă soțul la încheierea căsătoriei a fost trecut de 55—60—65 ani (§. 10) și nu a servit după împlinirea acestor ani încă cel puțin 3 ani în serviciu activ, după încheierea căsătoriei.

stinge și aceea, mai curând ori mai târziu, și poporul nostru își va redobândi decorul și forța unității sale sufletești.

Și vă putem asigura, ca procesul acesta de revenire, a celor înstrăinați, la ogașul unității noastre sufletești, nu noi ortodocșii îl vom putea promova în aceea măsură largă, în care tocmai voi o faceți, prin *papo-mania* voastră și prin *centrifugalismul*, bolnav și de primejdii aducător, al bisericii unite, care și-a perdut orce rost de a mai exista printre români!

Se mai găsesc câteva exemplare din Calendarul Bunului Creștin pe anul 1923

Se vinde la **LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ** în SIBIU, și în alte librării. — La cererile prin **MANDAT POȘTAL** se va adăuga 4 Lei pentru porto și recomandat.

Consistorul e în drept a face excepțiuni din caz în caz (accident, boală acută etc).

Văduva unui funcționar, care a răposat înainte de a implini 5 ani de serviciu, drept escontentare pentru sine și copiii săi primește odată pentru totdeauna o sumă egală cu a 5-a parte a penziunii, la care ar fi avut drept bărbatul ei, după un serviciu de 30, 35 sau 40 ani.

§. 13. Copii legitimi și legitimați, a căror mamă trăiește, ai unui funcționar numit în §. 1., — răposat după un serviciu de cel puțin 5 ani au drept la ajutor, până devin majori, care se sistează însă și mai înainte, dacă băiatul își câștigă singur existența, iară fata dacă se mărită.

Ajutorul de copii se fixează pentru 1 copil 20% din penziunea cuvenită tatălui; pentru 2 copii 35%; pentru 3 sau mai mulți copii 50% din acea penziune.

Suma ajutoarelor tuturor copiilor nu poate trece suma penziunii la care are drept văduva. În cazul, că sânt mai mulți ca 4 copii îndreptățiți la ajutor, li-se va putea acorda ajutor extraordinar conform §. 26. Orfanii, ai căror părinți au fost ambii funcționari, au dreptul a reflecta la penziunea care le convine.

Orfanii de tată și mamă, capătă ajutorul dublu.

Orfanilor cu defecte corporale sau mintale, cari nu-și pot câștiga singuri existența li se poate acorda ajutorul și după ce au devenit majori, eventual până la moarte, dacă vor dovedi aceasta prin certificat medical și dela oficiul parohial respectiv.

IV. Dispoziții esecționale

§. 14. Când un funcționar iese din serviciu fără vina lui d. e. prin reducerea personalului sau prin nerealegere, acela are dreptul la penziune și fără documentarea invalidității, dacă a implinit 10 ani de serviciu (§. 9), iară când astfel de cazuri se ivesc înainte de împlinirea alor 10 ani de serviciu, i-se restituie cu excepția taxei fundamentale, sumele ce a contribuit la fondul de pensii, însă fără interese.

§. 15. Dacă un funcționar ieșit din serviciul bisericii fără vina lui (§ 11) sau cu învoirea autorității bisericești competente intră iarăși în serviciu, prin aceasta își recâștigă dreptul avut la fondul de pensii și la pensionare i-se vor socoti și anii de serviciu anteriori, dacă va restitui penziunea sau suma taxelor primite dela fond cu 5% interese dela ziua primirii acestora. Fără aceste restituiri timpul de serviciu i-se va socoti numai dela ziua reîntrării în serviciu.

V. Pierderea dreptului la penzie.

§. 16. Dreptul de penziune se pierde:

1. Prin renunțare de bună voie la post.
2. Prin destituire din post în cale disciplinară, dacă pierderea drepturilor de penziune se enunță prin sentință disciplinară ca pedeapsă.
3. Prin trecere dela confesiunea ortodoxă la altă confesiune.

4. Prin pierderea calității de cetățean român.

5. Când văduva se mărită sau duce o viață imorală, și dacă la moartea soțului din vina ei proprie nu a trăit împreună cu el sau a fost pedepsită pentru crimă sau delict difamante.

6. Orfanii când devin majori, sau își câștigă singuri existența, sau se căsătoresc sau dacă sânt pedepsiți pentru crimă sau delict difamante, decretându-se prin sentință judecătorească și suspendarea drepturilor cetățenești sau interdicția «dela funcțiuni publice». — etc.

VI. Mijloace

§. 17. Fondul se alimentează din:

1. Taxa fundamentală.
2. Taxa anuală.
3. Taxa de avansare.
4. Taxe dela biserici.
5. $\frac{1}{2}$ venit dela parohiile și protopopiatele vacante.
6. Discuri.
7. Taxele pentru examenul de cvalificațiune preoțesc și extradarea duplicatelor de diplome ori certificate.
8. Pedepse dictate de autoritățile bisericești spre acest scop.
9. Ajutor permanent dela stat.
10. Donațiuni și legate făcute în favorul acestui fond.

11. Interesele capitalului disponibil al fondului.

12. Suma ce se plătește din venitele Tipografiei arhidiecezane pentru ajutorarea preoteseilor văduve. —

13. Din alte sume destinate pentru fond de Consistorul arhidiecezan și din venituri extraordinare.

Taxa fundamentală.

§. 18. Taxa fundamentală se stabilește egală cu salariul și gradațiile, cari se plătesc odată pentru totdeauna din partea fiecărui funcționar îndreptățit la pensie în sensul §. 4 și se poate achita deodată, sau se detrage din salariu în 24 rate lunare egale cu 5% interese.

Taxa anuală.

§. 19. Taxa anuală se stabilește la 10% dela salariu, gradații și bani de cvartir, iar la protopopi și dela salariul dela stat și dela adaosul dela Consistor, care se reține în rate lunare la cassa arhidiecezană.

Aceste rețineri se fac numai în decurs de 40, 35, 30 ani, dela ceie au intrat în serviciu după 1 April 1921.

Taxa de avansare.

§. 20. Taxa de avansare este sporul retribuției pe o lună a celor înalțați în funcțiune dela 1 April 1921 începând, sau sporul lunar ce-l primesc la salariu ca gradație, sau alt titlu, care se consideră la fondul de pensie.

Taxa dela biserică.

§. 21. Fiecare comună bisericască din arhidieceză contribuie cu o taxă anuală după averea de care dispune, și anume:

Comuna cu avere de inventar până la 5000 Lei — 25 Lei taxă.

Comuna cu avere de inventar până la 10,000 Lei — 40 Lei taxă.

Comuna cu avere de inventar până la 20,000 Lei — 60 Lei taxă.

Comune cu avere de inventar peste 20,000 Lei — 100 Lei taxă.

Această taxă se administrează în pătrarul prim al fiecărui an la cassa arhidiecezană.

Parohiile și protopresbiteratele vacante.

§. 22. Jumătate din venitul parohiilor vacante revine acestui fond pe întreaga durată a vacanței, tot asemenea și 10% din salariul ce-l primesc dela stat administratorii pentru administrarea parohiilor vacante.

Administratorii protopopești, întrucât au în biserică oficiu sistemizat, contribuie cu jumătate din venitul fix din protopresbiterat plus 10% din salariul ce-l ar primi dela stat pentru administrarea protopresbiteratului.

Discu.

§. 23. În fiecare biserică din arhidieceză se poartă anume pentru acest fond un disc de două ori pe an și anume: La Duminica Floriilor și a doua zi de Rusalii. Sumele intrate se varsă la fondul de pensie.

Taxe pentru examene și duplicate.

§. 24. Dela fiecare candidat de preot, pentru examen de calificățiune preotească drept taxă de certificat se încasează în favorul fondului de pensie o taxă de 50 Lei, iar dela profesori pentru atestatul de definitivare 100 Lei. Pentru extradare de duplicate după orice diplomă sau certificat se plătește în favorul acestui fond 25 Lei taxă.

Tipografia arhidiecezană.

§. 25. Suma destinată din venitul Tipografiei arhidiecezane pentru ajutorarea preoteseilor văduve, se va transpune la acest fond.

VII. Acordarea penziei.

§. 26. Pensionarea se decide prin consistorul arhidiecezan în ședință plenară la propunerea senatelor respective:

a) La cererea funcționarului;

b) Din oficiu, când este reclamată în interesul serviciului.

ad a) Cererea de pensionare înainte de limita vârstei și anii de serviciu complet va avea să fie provăzută cu certificat dela 2 medici designați de consistor și cu dovadă dela cassa arhidiecezană despre plata taxelor prescise.

ad b) În caz însă când funcționarul nu se învoește să fie pensionat, necesitatea se con-

stată din oficiu prin sentința forului competent disciplinar.

Cei ce au ajuns limita de vârstă, pot fi pensionați în interesul serviciului și fără proces disciplinar.

§. 27. Cererile de pensionare ale văduvelor și orfanilor au să fie înaintate consistorului în termen de 3 luni dela moartea soțului sau tatălui — și vor avea să fie provăzute cu următoarele acte:

1. Extras din matricula morților de pe actul de moarte al soțului.

2. Extras de botez al copiilor minori.

3. Dovadă despre plata taxelor.

4. Certificat de moralitate din partea oficiului parohial, în care se atestă, că văduva e în viață și că duce o viață morală, că la moartea soțului a trăit împreună cu el, că nu a fost pedepsită pentru crimă sau delict difamante, și că nu s'a măritat.

5. Certificat de cetățenie română.

6. Extras de pe actul de căsătorie.

7. Certificat dela oficiul parohial, unde s'a făcut căsătoria, prin care se atestă, că nu s'a desfăcut căsătoria prin despărțenie și din care să se vadă, că dela celebrarea căsătoriei până la moartea soțului au trecut cel puțin 2 ani, și dacă soțul la încheierea căsătoriei a fost trecut de 55, 60, 65 ani (§. 10) că a servit după împlinirea acestor ani cel puțin 3 ani în serviciul activ (§. 12).

8. Certificat dela oficiul parohial unde domiciliază copiii și mama prin care să se dovedească, că sânt în viață.

Orfanii de ambi părinți vor avea să înainteze și certificatul de moarte al mamei.

Dacă cererea de pensie se înaintează după 3 luni dela moartea soțului sau tatălui — pensia se lichidează numai dela data intrării cererii.

VIII. Ajutoare extraordinare.

§. 28. Consistorul arhidiecezan poate acorda ajutoare extraordinare funcționarilor și urmașilor îndreptățiți la pensie, în caz de necesitate.

În cazul, când rămân mai mult de 4 copii — consistorul poate acorda după necesitate, ajutoare extraordinare și celorlalți copii, cari ajutoare însă nu pot fi mai mari, ca a celorlalți copii îndreptățiți.

§. 29. Din venitul fondului se votează după puțină o subvențiune corespunzătoare internatului arhidiecezan pentru orfanii de preoți.

IX. Ajutor de înmormântare.

§. 30. În cazul morții unui membru în activitate se plătește urmașilor un ajutor de înmormântare egal cu salariul și gradațiile pe 3 luni, — iară pentru pensionari văduve și orfanii penziunile ori ajutoarele lichidate pe 3 luni.

§. 31. Dacă se constată în urma unei erori de fapt cu privire la timpul servit, la persoană, vârstă sau retribuțiune, la rețineri sau la calculul penziunei, atât pensionarul cât și consistorul poate cere rectificarea penziunei.

§. 32. Fondul de pensie se administrează separat de celelalte averi ale arhidiecezei și se poate eloca: 1) în depuneri la bancă, 2) în acțiuni și efecte, 3) în realități.

X. Cheltuielile serviciului penziunilor sânt:

§. 33. 1. Penziunile și ajutoarele prevăzute la §§. 9, 12, 13, 28, 29, 30.

2. Subvenții pentru plata personalului și materialului serviciului penziunilor.

XI. Dispoziții transitorii.

§. 34. Membrii vechi ai fondului de pensie au dreptul să-și întregescă taxele la fond conform §. 14 din statutele formulate de sinodul arhidiecezan din 1919, plătiind 10% interese de întârziere după aceste sume, pe toți anii de serviciu înainte de 1. IV. 1921. Atât aceste taxe, cât și taxele restante plus 10% interese de întârziere vor avea să se plătească în decurs de 2 ani și se vor reține din salariu la cassa arhidiecezană în rate lunare egale.

Membrii intrați în serviciu înainte de 1/IV. 1921 vor primi pe anii serviți înainte de acest termen penzia cuvenită după statutele din 1919 majorată conform §. 35, iară pentru anii serviți după 1. IV. 1921 după statutul prezent (§. 9) socotindu-li-se însă până la 10 ani serviți penzie egală cu 4% din salariu de fiecare an.

Membrii cari înainte de 1/IV. 1921 au 10 ani de serviciu, pot să-și răscumpere maximum 5 ani, cei cari au 20 ani de serviciu 10 ani și cari au 30 sau mai mulți ani de serviciu 15 ani, plătiind pe toți anii ce doresc să-și răscumpere în decurs de 2 ani 5% dela salariul ce-l au. Li stă însă în drept fiecărui membru să-și răscumpere și ceilalți ani de serviciu ce-i are, dacă plătește pe fiecare an taxa de 10% dela salariu, conform §. 19.

Anii serviți dela 1. IV. 1921 încoace se vor adăuga la anii răscumpărați.

§. 35. Pensionarilor de azi, cari au o pensie anuală până la 100 Lei anual, li-se acordă pe viitor penzia majorată de 10 ori, iară ceie au o pensie mai mare de 100 Lei anual, pentru plusul dela 100 Lei în sus, de 5 ori, fără adaosul de 100%.

§. 36. Întrucât în cursul timpului pe cale legislativă s'ar lua din partea statului măsuri, ca penziunile funcționarilor eclesiastici din Arhidieceză să fie suportate de cassa generală de pensii ce se află în administrația statului după legea generală de pensii, și drept urmare fondul de pensii și-ar pierde menirea precizată în alineatul 1 a §. lui 1, averea fondului cu intacta asigurare a drepturilor câștigate pentru trecut și pe lângă satisfacerea conștiințioasă a obligamentelor statutare față de pătași și urmașii lor îndreptățiți rămâne în proprietatea arhidiecezei, spre a se subvenționa din venitele lui internatului pentru orfanii de preoți.

§. 37. Statutul prezent intră în vigoare în mod provizor la 1 Iulie 1923, având consistorul a prezenta în proxima sesiune sinodală calculul matematic despre posibilitatea aplicării dispozițiilor cuprinse în aceste statute.

Statutul se poate modifica numai prin Sinodul arhidiecezan și numai prin un concludat luat cu o majoritate de 2 terțialități a voturilor celor prezenți. Propunerile de modificare pot veni numai prin sau dela Consistorul arhidiecezan — care este dator să le publice în organul oficios al Arhidiecezei cel puțin cu 15 zile înainte de întrunirea sinodului — și deodată cu convocatorul la sinod să le comunice și deputaților sinodali.

§. 38. În cazul însă, când dotațiunea actuală a celor îndreptățiți în §. 1 la pensie s'ar micșora ori ar interveni o modificare în alimentarea fondului, ori s'ar schimba situația valoră încât venitele fondului nu ar fi suficiente pentru plătierea cheltuielilor prevăzute în §. 33, sinodul arhidiecezan trebuie să supună unei revizii dispozițiile privitoare la suma penziunei și ajutoarelor și să le reducă după trebuințele ce vor rezulta din experiențele câștigate conform împrejurărilor.

§. 39. Cu aplicarea statutelor prezente se încredințează Consistorul arhidiecezan, care va face o instrucțiune nouă, pe care o va pune în aplicare în mod provizor, iară la proxima sesiune sinodală o va prezenta spre aprobare.

„Patria“ greco-catolică?

Comentând «întreruperea riscată» a părintelui episcop Ciorogariu la «ironia, desigur neînțeleasă, de senilii patriarhi cari aprobă constituția reacționară a liberalilor» — «Patria» publică următoarea notiță, care dovdește încă odată caracterul confesional al partidului, în slujba căruia stă numitul ziar:

«Episcopul Gherlei a spus (în senat):

«Noi nu ne temem, că italienii, francezii, spaniolii și alte popoare catolice civilizate din Apus, ne vor desnaționaliza».

«Episcopul Ciorogariu (întrerupe) «ungurii, Hajdudorogh»!

«Întreruperea aceasta a putut avea efect asupra prelaților din vechiul regat, cari nu cunoșteau situația dela noi pe vremea ungurilor. Episcopul Orășii însă trebuia să știe, că Tisza, făcuse din Mangra o unealtă pentru a da acelaș atac ortodoxilor. Se știe, că în părțile sacuiesti sânt câteva sate ungurești de confesiune greco-orientală. Ori, pentru acești unguri, premierul ungar avea de gând să întemeieze o episcopie greco-orientală ungurească, rupând, pentru a o completa, din cele existente românești. Hajdudoroghul era un motiv, de a ne strecura în biserică unită prelați unguri, tot așa precum cele câteva comune ungurești greco-orientale erau un motiv, de a ne strecura prelați unguri în

biserica ortodoxă cu ajutorul lui Mangra, prietenul de odinioară al părintelui Ciorogariu».

Numai cât aceste «explicații» trebuia să le dea însuși P. S. Episcop Hosszu (ortografia numelui e din «Patria»). N'a făcut-o de bună seamă fiindcă se temea de o replică tot așa de incisivă ca și «Înteruperea riscată». Cât despre intenția fostului premier ungar de a înființa o episcopie greco-orientală ungurească pentru *săcuii* ortodocși, «Patria» ar trebui să știe că «Hajdudorogul» n'a fost opera directă a lui Tisza, ci a papei. Ear noi n'am avut papă, care să ne înființeze episcopii ungurești pentru «Christi fi-deles graeci».

Știrile zilei

Predică în catedrală. Duminica trecută a ținut I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* o remarcabilă predică în biserica noastră catedrală, ascultată cu multă atențiune de numeroșii credincioși.

Hirotonire. I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* a hirotonit în 24 l. c. întru diacon, ear în 25 întru presbiter pe clericul Anghel Ardeleanu pentru parohia Brădățal.

Alegere. Ministerul cultelor a fixat ziua de Joi, 29 Martie, pentru convocarea marelui colegiu electoral spre a proceda la alegerea celor 6 episcopi în scaunele vacante.

Festivalul artistic al școlii superioare de comerț din Sibiu, dat Luni și Marți în teatrul orașului, a obținut deosebit succes. Corurile mixte, dirijate de profesorul de muzică, dl. N. Oancea, precum și tabloul dramatic «A. Murășanu», în rolul prim cu dl. D. Axente, au ținut încordată atenția publicului numeros. Ear Fetia orfană, operetă-feerie în două acte dl. A. Melin, muzica de N. Oancea, interpretată cu răvnă și iscusință de elevele diferitelor școli sibiene, a contribuit și mai mult la reușita generală a festivalului. Director de scenă a fost dl. Nicolae Băilă; dansurile, cu gust aranjate de d-șoara profesoară Constanța Danu. Orchestra Sibiului a susținut producțiunea cu arta cunoscută. Aplauze și însuflețire, după fiecare punct din program.

Sedință literară. La «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» se ține sedință literară din luna Martie Joi în 29 l. c. la ora 8 seara în localul Reuniunii din strada Brukenthal Nr. 17. Conferențiar: dl. Silviu Țeposu, profesor la liceul «Gheorghe Lazăr».

Școlile confesionale. Ziarul din Brașov *Carpații* atacase școlile noastre confesionale cu o violență neobișnuită în gazetele ce se respectă. Scrisese adecă, între altele, ca școlile acestea sânt «*cangrena morală și națională*» ce trebuie extirpată din rădăcină. Am afirmat și afirmăm, că a cere desființarea școlilor confesionale *românești* este o rătăcire, ori din ce parte ar veni. Noi nu încurcăm afacerea școlilor confesionale ungurești iredentiste cu ale noastre, cum fac aceia cari vreau cu orice preț să aibă dreptate.

Crucea este titlul organului acum apărut al societății cu acelaș nume. Revista apare sub conducerea unui comitet (în București, Calea Moșilor 161) la 1 și 15 ale fiecărei luni, și este înființată pentru susținerea intereselor culturale, economice și politice ale instituțiilor bisericii ortodoxe române. Indemnăm preoțimea să o întâmpine cu bunăvoință și să-i sprijinească ostenelele. Abonamentul 80 lei pe an.

în «*Biblioteca meseriașului român*» editată de «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broșuri în a doua ediție: 1. Nr. 2. «*Pribeगी*», comedie în 2 acte, localizare după Nestoy de Dr. Sebastian Stanca. Prețul 5 Lei, plus porto poștal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învățat și umblă la înșurat, sau «*Vlăduțul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Prețul 4 Lei, plus porto poștal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriașilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum și dela toate librăriile din Sibiu.

Cărți bune

În *Editura Fundațiunii I. V. Socac*, București, Splaiul Kogălniceanu 35, au apărut următoarele cărți vrednice de a fi răspândite:

Prof. Dr. Dubois, Educația prin sine însuși. 10 Lei. Despre iubire. Rostul vieții.

Mircea Florian, Arta de a suferi. Trepetic sufletesc. 14 Lei.

Cebes (500 a. Hristos), Imaginea vieții omenesci. 3 Lei.

C. D. Ionescu, Pentru mici și mari. 5 Lei.

La Fontaine, Fabule. 2 vol. à 12 Lei.

S. O. Marden, Povestea cugetării. Lei 8. Îsbânda și fericirea sânt în puterea noastră. Teama paralizează. Puterea interioară. Otrăvire mentală produsă de gândurile false.

Charles Wagner, Viața cumpătată. Lei 10. Gândirea cumpănită. Spiritul și simplitatea. Trufia și simplitatea în relațiile sociale.

G. D. Scraba, Vasile Conta. 10 Lei.

N. Iorga, Mihail Cogălniceanu. 12 Lei.

Marcu Antonin, Cugetări asupra vieții. 4 Lei.

Alexandru Pelimon, 1821. Roman istoric, 8 Lei.

G. D. Scraba, Heliade Radulescu, 20 Lei.

Emil I. V. Socac, Dela naștere la moarte, 20 Lei. Nașterea, anii dinții, vârsta copilăriei, tinerețea, maturitatea, bătrânețea, moartea.

Gr. Teodosiu, Ciripit de păsărele, Căntece și jocuri de copii, 10 lei.

Alexandrina Demetrescu, Abecedar pentru învățarea limbii franceze, ilustrat, 6 Lei.

Mircea Florian, Rostul și utilitatea filozofiei, 10 Lei. Filozofia ne învață ca să trăim. liberează individul. Spiritul și simțul filosofic.

N. T. Orășanu, Dicționar Politic. 4 Lei.

Epictet, Purtarea în viață, 4 Lei.

Se găsesc de vânzare la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiu. Pentru porto, cu trimitere recomandată, sânt a se adăoga 4 Lei, de exemplar.

Aviz!

«Însoțirea de credit» din Valendorf (județul Târnava-Mare) fiind sub lichidare, sânt rugați toți aceia, cari au vr'o pretensiune față de această cooperativă, să-și însinue această pretensiune în decurs de 30 zile — dela publicarea acestui aviz — comisiunei de lichidare, căci după expirarea acestui termen, nu va fi lăsată în considerare. (36) 1—3

Valendorf, la 1 Martie 1923.

Comisiunea de lichidare

Nr. 8/923

(35) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor de clasa III-a *Almașul mare-Joseni*, și *Bulbuc* cu filia Curpeni din protopopiatul Geoagiului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotației dela stat.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi își vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele cerute, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică pentru a se face cunoscuți credincioșilor.

Geoagiu, la 1/14 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.rom. în înțelegere cu comitetele parohiale.

V. Goron
protopop

Nr. 158/923

(30) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de cl. III-a *Juncul de jos*, cu filia Jun-

cul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial, iar concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 12 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.rom. al Zarandului.

P. Piso
protopop

Nr. 255/923

(32) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. I, din *Sebeșul de jos*, protopresbiteratul ort.rom. al Avrigului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele, împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasonate în coala B., pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, stotele statorite prin concludul comitetului și sinodului parohial din 15/28 Ianuar 1923, precum și locuință în natură.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și substearnă cererile concursuale iustruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiterial al Avrigului (posta Avrig, județul Sibiu) până la termenul susindicat având a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra și face cunoscință cu poporul și poziția locului.

Avrig, 3 Martie 1923.

Oficiul protopresbiterial ortodox român al Avrigului în înțelegere cu comitetul parohial.

Ion Căndea
protopop

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2:30, 10:40 14:35, 19:05.
2. Spre Vinț: 4:05, 18:35.
3. Spre Râu-Vadului, Peatra-Olt, București: 2:54, 13:45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraș: 5:05, 15:51.
5. Spre Cîsnădie: 5:16, 12:25, 17:04.
6. Spre Agnita, Sighișoara: 17:45.
7. La Ocna, tren școlar: 6:20, 13:25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1:13, 9, 15:23, 18:50.
2. Dela Vinț: 10:40, 17:04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra Olt, București: 1:44, 12:20 (accelerat), 16:15.
4. Dela Făgăraș: 8:30, 14:14.
5. Dela Cîsnădie: 7, 13:44, 18:20.
6. Dela Sighișoara: 8:50.
7. Dela Ocna tren școlar: 7:30, 14:34.

An sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clape de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universala

Anunțuri și reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.